

Beeldbepalende objecten en ensembles

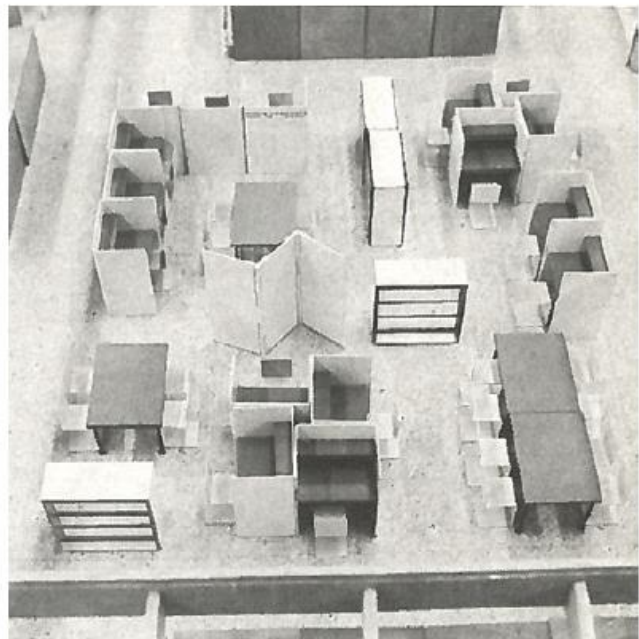
Scholengemeenschap Lelystad

1972

P. Jellema en E.H. de Boer

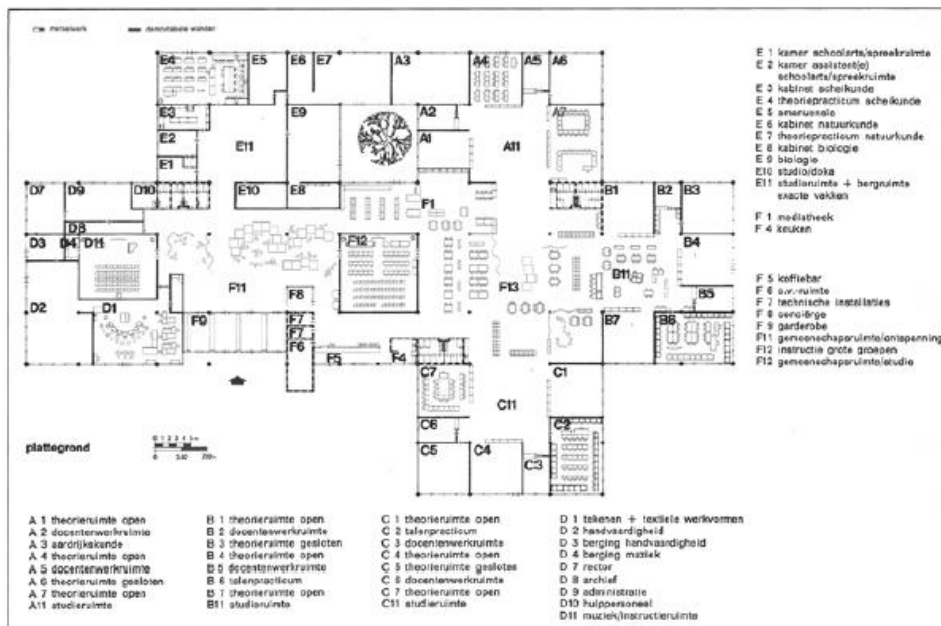
Kofschip I

Oorspronkelijk was het de bedoeling om het voortgezet onderwijs in Lelystad onder te brengen in een simpele semipermanente gangenschool. Later werd in overleg met het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen besloten toch te experimenteren met de schooltypologie. De architecten Jellema en De Boer van de afdeling Publieke Werken van het Openbaar Lichaam ZIJP werkten daarbij samen met de Rotterdamse Stichting Informatiecentrum voor Scholenbouw. Het doel was om met beperkte middelen de gebruiksoppervlakte per leerling aanzienlijk te vergroten. Het programma voorzag in eerste instantie in ruimte voor 500 leerlingen, met de optie tot uitbreiding voor 1.500 leerlingen. Naast een nieuwe typologie werd ook geëxperimenteerd met de onderwijsvorm van de Middenschool, waarbij het traditionele klassenonderscheid werd losgelaten en leerlingen in de eerste drie jaar hetzelfde onderwijsprogramma zouden krijgen, ongeacht hun verschillende capaciteit. De eerste leerlingen werden bovendien actief betrokken bij het ontwerp van hun nieuwe school. Uit inspraakmomenten bleek vooral behoefte aan gezellige, gemeenschappelijke ruimtes en plekken voor ontplooiing van eigen interesses. Door het oog voor experiment en inspraak is de Scholengemeenschap Lelystad bij uitstek een exponent van de democratiseringsbeweging.

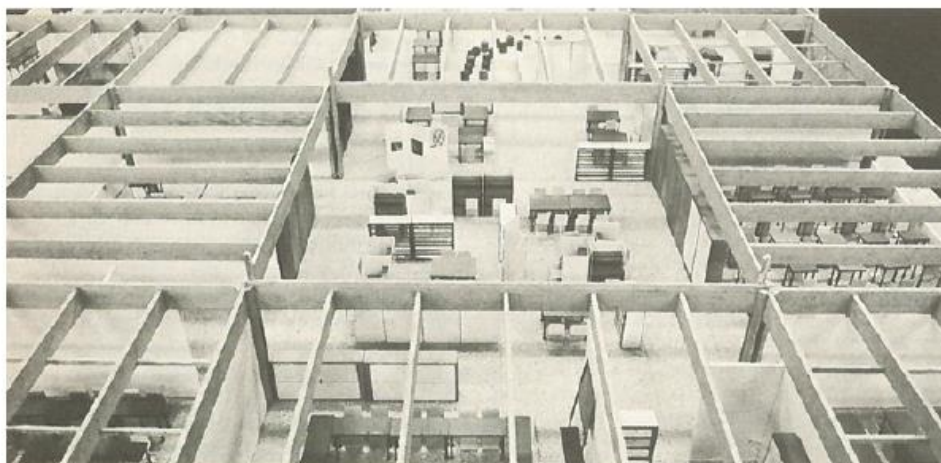

Maquette van de SGL. Het interieur was open, met alleen kastenwanden als afscheiding tussen de lokalen, 1973 (BOUW, nr. 19, 12-05-1973)

Om aan de vraag van leerlingen en de opdracht voor een Middenschool met een groot gebruiksoppervlakte te voldoen, kwamen de ontwerpers met het ingenieuze idee om de gangen en vaste vaklokalen in het gebouw weg te laten. In plaats daarvan werd een flexibel, gelijkvloers 'scholenlandschap' uitgetekend, met verschillende open en gesloten ruimtes voor multifunctioneel gebruik, gesitueerd rond een open centrale hal die functioneerde als gemeenschapsruimte, mediatheek, studieruimte, instructielokaal voor grote groepen en een koffiebar. Door deze ontwerpkeuze bedroeg de netto gebruiksoppervlakte per leerling maar liefst twee keer zoveel als in de traditionele semipermanente scholenbouw.

Plattegrond van het
'schoollandschap',
1973 (BOUW, nr.
19, 12-05-1973)

Maquette en
interieurfoto
van de SGL. Het
interieur was
open, met alleen
kastenwanden als
afscheiding tussen
de lokalen, 1973
(BOUW, nr. 19, 12-
05-1973)

De SGL, 1973 (HFA, Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, Potuyt)

De SGL, 2022 (INTI, Maarten Laupman)

Vanuit het eerste basisontwerp is het 'scholenlandschap' later uitgebreid met nog twee vleugels, uiteindelijk voor 2.000 scholieren. Uitbreiding was gemakkelijk door het simpele bouwsysteem, gebaseerd op een stalen constructie. Die constructie bleef in het exterieur zichtbaar en werd gevuld met puin. Ook in het interieur was de staalconstructie belangrijk omdat het een flexibele compartimentering van de ruimte toeliet. Het interieur valt verder op door het houten cassettenplafond. De door Jellema en De Boer ontwikkelde principes werden later opnieuw toegepast bij de bouw van een aantal lagere scholen in Lelystad, zoals de Regenboog in de Atolwijk.

Het exterieur van het schoolgebouw is ondanks de leegstand in tamelijk gave staat, hoewel de hekken die het terrein tegenwoordig begrenzen, het open en inspirerende karakter van het gebouw tenietdoen. De Scholengemeenschap Lelystad is een duidelijk voorbeeld van experimentele scholenbouw uit de jaren zeventig, die voortkwam uit de democratiseringsbeweging en de vernieuwende onderwijsvorm van de Middenschool. De stedenbouwkundige waarde van het complex wordt bepaald door de paviljoenachtige opzet in een 'eiland' tussen de verkeersdreeven. Het onopvallende exterieur verschilt verhult de architectonische betekenis van de SGL, die voornamelijk schuilt in de plattegrond en het flexibel in te delen en aan te passen scholenlandschap. Deze vernieuwende scholenbouw is kenmerkend voor Lelystad en de IJsselmeerpolders, waar volop ruimte werd geboden aan het experiment. Bovendien zijn de ontwerpprincipes van de SGL later toegepast in de bouw van lagere scholen in Lelystad, waarmee deze onmiskenbaar een familie vormen.

Eerste openbare
scholengemeenschap, 1979
(Lelystad Compleet Anders)

Het naastgelegen vormingscentrum
De Kuil, 1979 (Lelystad Compleet
Anders)

Lelystad

299 - Centrumzone

"Scholencomplex Lelystad, 1972 (STU)"